

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 5 februari 1935 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 19 november 1934 avslutad konvention om arv, testamente och boutredning, m. m.

Genom en den 14 december 1934 dagtecknad till lagutskott hänvisad proposition, nr 2, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av i ärendet i statsrådet och lagrådet förda protokoll samt med överlämnande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 19 november 1934 avslutad konvention om arv, testamente och boutredning jämte slutprotokoll, dels äskat riksdagens godkännande av nämnda konvention, dels föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.;

2) lag om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge; samt

3) lag om tillsyn i vissa fall å oskiftat dödsbo efter medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Konventionen, som för Sveriges del antagits under förbehåll om ratifikation av Kungl. Maj:t med riksdagens samtycke, har jämte slutprotokollet upprättats och i propositionen intagits i sex texter, en för vart och ett av länderna Sverige, Danmark, Island och Norge samt två (å finska respektive svenska språket) för Finland.

Den för vårt land upprättade texten är av följande lydelse.

I. Arv och testamente. Oskiftat bo.

Artikel 1.

Hade medborgare i fördragsslutande stat vid sin död hemvist i annan sådan stat, gälle i fråga om rätt till arv efter honom lagen i sistnämnda stat. Där den döde icke vid dödsfallet sedan minst fem år hade hemvist i den staten, skall dock lagen i hans hemland vinna tillämpning, såframt det yrkas av någon arvinge eller testamentstagare, vars rätt därav beror. Skulle enligt hemlandets lag arvet tillfalla staten, må sådant yrkande ej väckas. Yrkande om tillämpning av hemlandets lag skall väckas inom sex månader från dödsfallet eller, om arvskifte äger rum efter utgången av sagda tid, sist vid arvskiftet. Sedan arvskifte skett, må ej i något fall den som deltagit i skiftet väcka sådant yrkande.

Vad nu är sagt om rätt till arv skall äga tillämpning jämväl i avseende å efterlevande makes lagstadgade rätt att sitta i oskiftat bo, då bröstarvinge

ej finnes, så ock å sådan rätt till underhållsbidrag ur kvarlåtenskap som enligt hemlandets lag tillkommer arvinge utöver hans arvslott.

Artikel 2.

Hade den döde hemvist i fördragsslutande stat, vars lag tillägger efterlevande make rätt att sitta i oskiftat bo med bröstarvinge, skall den lagen vinna tillämpning, ändå att den döde var medborgare i annan fördragsslutande stat. Där den döde icke sedan minst fem år hade hemvist i förstnämnda stat, äge dock bröstarvinge att, genast eller vid en senare tidpunkt, påkalla bodelning, såvitt dylik rätt enligt lagen i den dödes hemland tillkommer honom. Sådan rätt äge ej rum, när efterlevande maken vid äktenskapets ingående var medborgare i den stat, där den döde hade hemvist.

Skall, på grund av yrkande som i första stycket sägs, bodelning äga rum efter svensk medborgare, äge efterlevande maken den rätt att ur boet uttaga egendom intill visst penningvärde som är stadgat i svensk lag.

Artikel 3.

Hade den döde hemvist i fördragsslutande stat, vars lag ej tillägger efterlevande make rätt att sitta i oskiftat bo med bröstarvinge, men förelåg sådan rätt enligt lagen i den dödes hemland, skall den lagen vinna tillämpning, där den döde ej sedan fem år hade hemvist i förstnämnda stat. Älliggande, som enligt hemlandets lag ankommer på arvsdomstol (*skifterett*) eller annan myndighet, skall härvid tillkomma allmän underrätt i den stat, där den döde hade hemvist, eller, såvitt angår tillsyn å boets förvaltning, god man som, där jämväl den efterlevande har hemvist i sagda stat, skall av rätten förordnas. Har bouppteckning ägt rum efter den döde, skall vad lagen i hans hemland må innehålla om bouppteckning ej vinna tillämpning.

Artikel 4.

Har i enlighet med dansk lag träffats bestämmelse om förordnande av tillsyningsman för änka som vill sitta i oskiftat bo (*tilsynsværge*), vare bestämmelsen gällande allenast där änkan vid mannens död hade hemvist i Danmark. Tager änkan sedermera hemvist i annan fördragsslutande stat, skall tillsyningsmannens befattning med boet upphöra.

Artikel 5.

Vad i artiklarna 2, 3 och 4 stadgas om rätt att sitta i oskiftat bo med bröstarvinge skall äga motsvarande tillämpning i fråga om rätt att sitta i oskiftat bo med adoptivbarn eller dess avkomling.

Artikel 6.

Den som enligt artikel 1, 2 eller 3 påkallar tillämpning av hemlandets lag skall, där det erfordras, visa, att förutsättningarna för sådan tillämpning äro för handen, så ock styrka innehållet av nämnda lag.

Artikel 7.

Vid bodelning som i denna konvention avses skall, såvitt annat ej följer av artikel 2 andra stycket, iakttagas vad i artiklarna 3 och 6 av konventionen den 6 februari 1931 är stadgat i fråga om makars förmögenhetsförhållanden.

Artikel 8.

Testamente efter den som vid sin död var medborgare i fördragsslutande stat och hade hemvist i sådan stat skall i avseende å formen anses giltigt, om vid dess tillkomst förfarits enligt lagen i fördragsslutande stat, där testamentet upprättades eller testator vid tiden för upprättandet hade hemvist eller var medborgare. Återkallelse av testamente vare gällande, om därvid förfarits enligt lagen i den av staterna, där testator vid återkallelsen hade hemvist eller var medborgare.

Artikel 9.

Fråga om behörigheten att upprätta testamentet eller att återkalla detta skall bedömas enligt lagen i fördragsslutande stat, där testator hade hemvist vid den tid då åtgärden vidtogs. Hade han ej då sedan minst fem år hemvist i den staten, vare testamentet eller återkallelsen gällande jämväl om han enligt hemlandets lag ägde vidtaga åtgärden.

Artikel 10.

Fråga om testamentets eller återkallelsens ogiltighet på grund av testators sinnestillstånd eller på grund av svek, villfarelse, tvång eller annan otillbörlig påverkan skall bedömas enligt lagen i den av staterna, där han hade hemvist vid den tid då åtgärden vidtogs.

Artikel 11.

Hade medborgare i fördragsslutande stat vid sin död hemvist i Finland eller Sverige, skall där gällande lag vinna tillämpning i fråga om bevakning och klander av testamente.

Artikel 12.

Fråga om bindande verkan av arvsavtal med arvlåtaren eller gåva för dödsfalls skull varde, där arvlåtaren vid sin död var medborgare i fördragsslutande stat, bedömd enligt lagen i den av staterna, där han hade hemvist då rättshandlingen företogs.

Detsamma gäller fråga huruvida egendom som arvinge bekommit av arvlåtaren under dennes livstid skall anses såsom förskott å arvet.

Artikel 13.

Där i fördragsslutande stat särskilda regler gälla angående viss arvinges rätt till fast egendom med tillbehör eller om arvlåtares befogenhet att genom testamente förordna om sådan egendom till förmån för viss arvinge, skola nämnda regler lända till efterrättelse beträffande egendom i den staten.

I fråga om rätt att genom testamente träffa fideikommissariskt förfogande angående fast egendom eller eljest till förmån för ofödda förordna om sådan egendom gälle ock lagen i fördragsslutande stat, där egendomen är belägen. Å rätt att sålunda förordna om lös egendom har denna konvention ej avseende.

Artikel 14.

Efterlämnar medborgare i fördragsslutande stat adoptivbarn, skall, där beslutet om adoptionen meddelats i sådan stat och innefattar förbehåll om rätt för adoptanten att förfoga över sin kvarlåtenskap, det förbehåll gälla i envar av staterna.

Artikel 15.

Fråga om förverkande av rätt att taga arv eller testamente eller om arvlösgörelse varde, där den döde var medborgare i fördragsslutande stat, bedömd enligt lagen i den av staterna, där han vid sin död hade hemvist.

Artikel 16.

Om preskription av rätt att taga arv eller testamente efter medborgare i fördragsslutande stat gälle lagen i den av staterna, där han vid sin död hade hemvist.

II. Den dödes gäld.

Artikel 17.

Fråga om arvinges eller testamentstagares ansvarighet för gäld efter medborgare i fördragsslutande stat eller för fullgörande av legat eller ändamålsbestämmelse enligt den dödes testamente varde bedömd efter lagen i fördragsslutande stat, där han hade hemvist. Detsamma gäller ansvarighet för fullgörandet av underhållsplikt, som ålåg den döde emot barn utom äktenskap eller dess moder.

Artikel 18.

Proklama, som utfärdats under boutredning efter medborgare i fördragsslutande stat, vare, såframt fordringen var känd och borgenären hade hemvist i annan fördragsslutande stat, utan verkan, med mindre borgenären i tid erhållit särskilt meddelande om proklaman och dess verkan eller eljest därom ägt kännedom.

III. Boutredning, bodelning och arvskifte.

Artikel 19.

Boutredning, bodelning och arvskifte efter medborgare i fördragsslutande stat, som vid sin död hade hemvist i sådan stat, skola äga rum i enlighet med lagen i den stat, där den döde hade hemvist, och, såvitt enligt nämnda lag domstol skall medverka, ankomma på domstol i den staten.

Där efterlevande make, som är medborgare i fördragsslutande stat, suttit i oskiftat bo och boet skall delas, varde förfaret i enlighet med lagen i den stat, där han har eller vid sin död hade hemvist; och skall, såvitt enligt sagda lag åtgärd av domstol ifrågakommer, åtgärden ankomma på domstol i den staten.

Boutredning, bodelning och arvskifte skola omfatta till boet hörande egendom jämväl i annan fördragsslutande stat.

Artikel 20.

Vid bodelning som avses i artikel 19 skall i fråga om efterlevande makes rätt att, mot eller utan vederlag, uttaga viss egendom tillämpas den lag som i nämnda artikel stadgas. Detsamma gäller fråga huruvida maken äger kräva att vad som vid bodelningen tillskiftas arvinge skall hos maken innestå och arvingen för sin fordran njuta panträtt; dock att panträtt i egendom som finnes i annan fördragsslutande stat ej må komma till stånd annorledes än enligt där gällande lag.

Artikel 21.

Twist om arv eller testamente efter medborgare i fördragsslutande stat, som hade hemvist i sådan stat, eller om efterlevande makes rätt eller om fordran mot dödsboet skall upptagas av domstol i den stat, vars lag enligt artikel 19 skall gälla i fråga om dödsbobehandlingen.

Äro parterna därom ense, må tvisten upptagas i annan fördragsslutande stat, dock ej där boet är föremål för behandling av arvsdomstol eller av testamentsexekutor eller av domstol förordnad boutredningsman eller skiftesman eller tvisten avser klander av bodelning eller arvskifte i sådant bo eller av testamente efter någon som hade hemvist i Finland eller Sverige, eller av bodelning eller arvskifte efter någon som hade hemvist i Finland.

Artikel 22.

Finnes i annan fördragsslutande stat än den, enligt vars lag boutredningen äger rum, egendom som till boet hör, skall domstol i den stat, där egendomen finnes, på begäran ombesörja egendomens upptecknande eller vidtagande av åtgärd för dess bevarande intill dess den kan omhändertagas av dödsboförvaltningen, eller för försäljning av egendom, som ej lämpligen kan bevaras. I övrigt vare myndighet i sistnämnda stat pliktig att på begäran lämna handräckning vid boutredningen i de fall, då sådan handräckning skall lämnas inom den staten.

Framställning som nu är sagd må göras omedelbart hos myndigheten. Skulle i något fall så erfordras, äge myndigheten äska förskjutande av kostnad för åtgärden. Handling, som är avfattad på finska eller isländska språket, skall vara åtföljd av styrkt översättning till danska, norska eller svenska språket.

Har dödsfallet inträffat i annan stat än den där den döde hade hemvist, skall, oberoende av särskild framställning, där befintlig egendom omhändertagas och vårdas enligt ortens lag.

Artikel 23.

Är dödsbo som avses i artikel 19 föremål för offentligt skifte i Danmark, Island eller Norge, skall vad där stadgas om inskränkning i borgenärs rätt att utmättningsvis njuta betalning ur dödsbo äga tillämpning jämväl å egendom i annan fördragsslutande stat. Vad nu är sagt gälle dock ej då fråga är om utmätning för skatt eller annan allmän avgift, som pålagts i den staten, eller om fordrans uttagande ur egendom, som häftar såsom pant eller må kvarhållas till säkerhet för fordringen.

Artikel 24.

Är dödsbo som avses i artikel 19 föremål för offentligt skifte i Danmark, Island eller Norge, skola i fråga om förmånsrätt för fordran bestämmelserna i artikel 7 av konventionen den 7 november 1933 om konkurs äga motsvarande tillämpning.

Artikel 25.

Vad lagen i fördragsslutande stat stadgar därom att inskrivning i fastighetsbok eller domstolsprotokoll (*tinglysning*) utgör förutsättning för att rätt som uppkommit genom avtal eller annan rättshandling eller genom utmätning (*utlägg* eller *utpantning*) skall gälla emot dödsbo äge ej tillämpning beträffande egendom, som vid dödsfallet fanns i annan fördragsslutande stat.

Artikel 26.

Vid tillämpning av de föreskrifter denna konvention innehåller om egen-
doms befintlighet i viss fördragsslutande stat skall fordran som är grundad
på löpande skuldebrev eller annat fordringsbevis, vars företeende utgör vill-
kor för rätt att utkräva fordringen, anses befintlig där handlingen finnes, men
annan fordran betraktas såsom befintlig i den stat, enligt vars lag boutred-
ningen skall äga rum.

Registrerat fartyg eller luftfartyg skall anses befintligt i stat, där det har
hemort.

IV. Allmänna bestämmelser.

Artikel 27.

Har domstol i fördragsslutande stat fattat beslut att dödsbo som avses i ar-
tikel 19 skall omhändertagas av arvsdomstol, boutredningsman eller testaments-
exekutor, eller att boet skall bliva föremål för utredning och skifte genom del-
ägarnas försorg eller skiftas under medverkan av skiftesman, vare beslutet
gällande i övriga fördragsslutande stater.

Vad nu är sagt gälle jämväl domstols beslut om efterlevande makes rätt att
sitta i oskiftat bo.

Artikel 28.

Bestämmelserna om erkännande och verkställighet av dom eller förlikning i
konventionen den 16 mars 1932 skola jämväl äga tillämpning å dom eller för-
likning om rätt på grund av arv eller testamente, om efterlevande makes rätt
eller om ansvarighet för den dödes gäld, så framt den döde var medborgare i
fördragsslutande stat och hade hemvist i sådan stat.

De i artikel 3 samt artikel 6 under 3. i sagda konvention givna särskilda
bestämmelser om dom mot utebliven svarande skola vinna tillämpning allenast
där domen rör efterlevande makes, arvinges eller testamentstagares ansvarig-
het för den dödes gäld.

Artikel 29.

Konventionen skall ej äga tillämpning där arvlätaren dött före konventio-
nens ikraftträdande, ej heller där efterlevande make suttit i oskiftat bo och
den först avlidne maken dött före nämnda tidpunkt.

Artikel 30.

Konventionen skall ratificeras, och ratifikationshandlingarna skola depone-
ras i danska utrikesministeriets arkiv så snart ske kan.

Konventionen träder i kraft mellan de ratificerande staterna den 1 januari
eller den 1 juli, som infaller näst efter det tre månader förflutit från det rati-
fikationshandlingarna för tre av staterna deponerats. I förhållande till stat
som sedermera ratificerar träder konventionen i kraft den 1 januari eller den 1
juli, som infaller näst efter det tre månader förflutit från det ratifikations-
handlingen för den staten deponerades.

Envar av staterna äge i förhållande till envar av de övriga uppsäga kon-
ventionen till upphörande från och med den 1 januari eller den 1 juli, som in-
faller näst efter ett år sedan uppsägningen skedde.

Slutprotokoll.

De fördragsslutande staterna äro ense om att framställning om upplysning angående innehållet av den i någon av staterna gällande lag skall översändas från vederbörande justitie- eller utrikesdepartement och ställas, där fråga är om dansk, finsk, isländsk eller norsk lag, till justitiedepartementet, och i fråga om svensk lag till utrikesdepartementets rättsavdelning. Sådan upplysning skall städse givas i den mån uttryckliga bestämmelser föreligga, och i övrigt meddelas i den utsträckning omständigheterna medgiva.

De vid propositionen fogade lagförslagen äro av följande lydelse:

1) F ö r s l a g

till

Lag

om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

Sedan den 19 november 1934 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge ingåtts en konvention om arv, testamente och boutredning, varder i anledning därav förordnat som följer:

Arv och testamente. Oskiftat bo.**1 §.**

Hade dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare vid sin död hemvist här i riket, skall i fråga om rätt till arv efter honom svensk lag gälla. Där den döde icke vid dödsfallet sedan minst fem år här hade hemvist, skall dock lagen i hans hemland vinna tillämpning, såframt det yrkas av någon arvinge eller testamentstagare, vars rätt därav beror. Skulle enligt hemlandets lag arvet tillfalla staten, må ej sådant yrkande väckas.

2 §.

Vad i 1 § är sagt om rätt till arv skall äga tillämpning jämväl i avseende å lagstadgad rätt för efterlevande make att sitta i oskiftat bo då bröstarvinge ej finnes, så ock å sådan rätt till underhållsbidrag ur kvarlåtenskap som enligt hemlandets lag tillkommer arvinge utöver hans arvslott.

3 §.

Yrkande om tillämpning av hemlandets lag skall väckas inom sex månader från dödsfallet eller, om arvskifte äger rum efter utgången av sagda tid, sist vid arvskiftet. Sedan arvskifte skett, må ej i något fall den som deltagit i skiftet väcka sådant yrkande.

4 §.

Var den döde medborgare i fördragsslutande stat, vars lag tillägger efterlevande make rätt att, då bröstarvinge finnes, sitta i oskiftat bo, skall vad sagda lag därom innehåller tillämpas, där den döde ej sedan fem år hade hemvist här i riket. På rätten i den ort, där den döde hade hemvist, ankommer att, efter ansökan av den efterlevande, fatta beslut om hans övertagande av boet, att pröva fråga som eljest enligt den främmande lagen tillkommer särskild arvsdomstol (*skifterett*) eller annan myndighet, ävensom att, där jämväl den efterlevande har hemvist här i riket, förordna god man för tillsyn å boet efter vad därom är särskilt stadgat.

5 §.

Har genom beslut av myndighet i främmande fördragsslutande stat efterlevande make förklarats berättigad att sitta i oskiftat bo, och yppas sedermera här i riket fråga huruvida bodelning skall äga rum under makens livstid eller eljest om makens rätt i boet, varde, där maken är medborgare i fördragsslutande stat, frågan bedömd enligt lagen i den stat, där beslutet meddelades.

6 §.

Har i enlighet med dansk lag träffats bestämmelse om förordnande av tillsyningsman för änka som vill sitta i oskiftat bo (*tilsynsværge*), vare bestämmelsen gällande allenast där änkan vid mannens död hade hemvist i Danmark. Tager änkan sedermera hemvist här i riket, upphøre tillsyningsmannens befattning, men gälle, där omyndig arvinge efter den döde finnes, vad för ty fall är särskilt stadgat om förordnande av god man.

7 §.

Den som enligt 1—4 §§ påkallar tillämpning av hemlandets lag skall, där det erfordras, visa, att förutsättningarna för sådan tillämpning äro för handen, så ock styrka innehållet av nämnda lag.

8 §.

Vid bodelning som i denna lag avses skall iakttagas vad i 3 och 6 §§ förordningen den 31 december 1931 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap är stadgat.

9 §.

Testamente efter den som vid sin död var medborgare i fördragsslutande stat och hade hemvist i sådan stat skall i avseende å formen anses giltigt, om vid dess tillkomst förfarits enligt lagen i fördragsslutande stat, där testamentet upprättades eller testator vid tiden för upprättandet hade hemvist eller var medborgare. Återkallelse av testamente vare gällande, om därvid förfarits enligt lagen i den av staterna, där testator vid återkallelsen hade hemvist eller var medborgare.

10 §.

Fråga om behörigheten att upprätta testamentet eller att återkalla detta skall bedömas enligt lagen i fördragsslutande stat, där testator hade hemvist vid den tid då åtgärden vidtogs. Hade han ej då sedan minst fem år hemvist i den staten, vare testamentet gällande jämväl om han enligt hemlandets lag ägde vidtaga åtgärden.

11 §.

Fråga om testamentets eller återkallelens ogiltighet på grund av testators sinnestillstånd eller på grund av svek, villfarelse, tvång eller annan otillbörlig påverkan skall bedömas enligt lagen i den av staterna, där han hade hemvist vid den tid då åtgärden vidtogs.

12 §.

Hade medborgare i främmande fördragsslutande stat vid sin död hemvist här i riket, skall svensk lag vinna tillämpning i fråga om bevakning och klander av testamente efter honom.

13 §.

Fråga om bindande verkan av arvsavtal med arvlåtare, som vid sin död hade hemvist här i riket, eller av gåva, som han för dödsfalls skull givit, varde, där arvlåtaren vid sin död var medborgare i fördragsslutande stat, bedömd enligt lagen i den av staterna, där han hade hemvist då rättshandlingen företogs.

Detsamma gäller fråga huruvida egendom som arvinge bekommit av arvlåtaren under dennes livstid skall anses såsom förskott å arvet.

14 §.

Där i fördragsslutande stat särskilda regler gälla angående viss arvinges rätt till fast egendom med tillbehör eller om arvlåtares befogenhet att genom testamente förordna om sådan egendom till förmån för viss arvinge, skola nämnda regler lända till efterrättelse beträffande egendom i den staten.

I fråga om rätt att genom testamente träffa fideikommissariskt förfogande angående fast egendom eller eljest till förmån för ofödda förordna om sådan egendom gälle ock lagen i fördragsslutande stat, där egendomen är belägen. Ä rätt att sålunda förordna om lös egendom har denna lag ej avseende.

15 §.

Efterlämnar medborgare i fördragsslutande stat, som hade hemvist här i riket, adoptivbarn, skall, där beslutet om adoption meddelats i sådan stat och innefattar förbehåll om rätt för adoptanten att förfoga över sin kvarlåtenskap, det förbehåll här i riket gälla.

16 §.

Fråga om förverkande av rätt att taga arv eller testamente eller om arvlösgörelse varde, där arvlåtaren vid sin död hade hemvist här i riket, bedömd enligt svensk lag, ändå att han var medborgare i annan fördragsslutande stat.

17 §.

Beträffande preskription av rätt att taga arv eller testamente efter medborgare i främmande fördragsslutande stat, som vid sin död hade hemvist här i riket, skall svensk lag lända till efterrättelse.

Den dödes gäld.

18 §.

Fråga om arvinges eller testamentstagares ansvarighet för gäld efter medborgare i fördragsslutande stat, som hade hemvist här i riket, eller för fullgörande av legat eller ändamålsbestämmelse enligt den dödes testamente varde bedömd efter svensk lag. Samma lag vare angående ansvarighet för fullgörandet av underhållsplikt, som ålåg den döde emot barn utom äktenskap eller dess moder.

Boutredning, bodelning och arvskifte.

19 §.

Vid boutredning, bodelning och arvskifte efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som vid sin död hade hemvist här i riket, skall förfaras i enlighet med svensk lag.

Har efterlevande make berättigats att sitta i oskiftat bo skall ock, såframt han är medborgare i fördragsslutande stat och vid sin död ägde hemvist här i riket, vid bodelning och arvskifte efter makarna förfaras enligt svensk lag. Detsamma gäller i fråga om bodelning, när denna skall äga rum under makens livstid och maken då har hemvist här i riket.

20 §.

Boutredning, bodelning och arvskifte, som avses i 19 § eller ock gäller kvarlåtenskap efter svensk medborgare som hade hemvist här i riket, skall omfatta all till boet hörande egendom i annan fördragsslutande stat.

21 §.

I fråga om efterlevande makes rätt att vid bodelning, varom i denna lag är fråga, uttaga viss egendom varde svensk lag tillämpad. Vad lagen i främmande fördragsslutande stat innehåller om rätt för efterlevande make att i visst fall innehålla vad som vid bodelning tillskiftas arvinge skall ej äga tillämpning vid bodelning här i riket.

22 §.

Twist om arv eller testamente efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, eller om hans efterlevande makes rätt

att övertaga boet såsom oskiftat eller om fordran mot dödsboet skall upptagas av svensk domstol. Har genom beslut av myndighet i främmande fördragsslutande stat efterlevande make, som är medborgare i fördragsslutande stat, förklarats berättigad att sitta i oskiftat bo, och hade maken vid sin död hemvist här i riket, ankomme på svensk domstol att upptaga tvist om bodelning eller arvskifte efter makarna. Uppstår under makens livstid tvist om bodelning eller eljest om makens rätt i boet, och har maken då hemvist här i riket, varde ock tvisten upptagen av svensk domstol. Äro parterna ense om tvistens upptagande i annan fördragsslutande stat, lände det till efterrättelse, dock ej där boet är föremål för behandling av testamentsexekutor eller av domstol förordnad boutredningsman eller skiftesman, eller tvisten avser klander av bodelning eller arvskifte i sådant bo eller av testamente.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer men skall ej äga tillämpning, där arvlåtaren dött före ikraftträdandet, ej heller där efterlevande make suttit i oskiftat bo och den först avlidne maken dött före ikraftträdandet.

2) Förslag

till

L a g

om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Sedan den 19 november 1934 med Danmark, Finland, Island och Norge ingåtts en konvention om arv, testamente och boutredning, varder i fråga om kvarlåtenskap efter den, som vid sin död hade hemvist i någon av dessa stater och var medborgare i någon av dem eller ock svensk medborgare, förordnat som följer:

1 §.

Hade medborgare i fördragsslutande stat vid sin död hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge, skall boutredning, bodelning eller arvskifte, som där äger rum, omfatta den till boet hörande egendom, som finnes här i riket. Svensk domstol må ej med kvarlåtenskapen taga befattning i vidare mån än i denna lag sägs.

2 §.

På framställning av dödsboförvaltningen, har rätten i ort, där egendom efter den döde finnes, att förordna lämplig person att upprätta bouppteckning. I bouppteckningen skola upptagas boets tillgångar här i riket med angivande av värdet, så ock den gäld, för vilken sådan tillgång på grund av inteckning eller eljest särskilt häftar. På framställning av dödsboförvaltningen har rätten ock att förordna lämplig person att omhänderhava den dödes här i riket varande egendom, intill dess den kan övertagas av dödsboförvaltningen; och

har den som sålunda förordnats jämväl att, där egendomen är utsatt för förskämning eller snar förstörelse eller hastigt fallande i värde eller erfordrar alltför kostsam vård, föranstalta om försäljning av egendomen.

Göres å landet framställning, som nu är sagd, å tid då rättegångsdag ej inträffar, äge domaren meddela förordnande att gälla tills rätten fattat beslut i ärendet.

Finnes kostnad för sökt åtgärd böra förskjutas, äge rätten eller, på landet, domaren att, innan beslut fattas, av den som åtgärden påkallat kräva förskott med belopp, som prövas skäligt. Handling, som är avfattad på finska eller isländska språket, skall vara åtföljd av styrkt översättning till danska, norska eller svenska språket.

3 §.

Där någon, som hade hemvist i en av de främmande staterna, dött under uppehåll här i riket, skall, såframt han var medborgare i en av dessa stater eller ock svensk medborgare, hans härvarande egendom, intill dess den övertages av dödsboförvaltningen, stå under sådan vård som är stadgad om egendom efter död man, som hade hemvist här i riket; dock skall ej i något fall på den som egendomen vårdar ankomma att föranstalta om bouppteckning.

4 §.

Är dödsbo som avses i 1 § föremål för offentligt skifte i någon av de främmande staterna och hörer till boet egendom här i riket, skall vad i den statens lag är stadgat om inskränkning i rätten att utmättningsvis njuta betalning ur dödsbo äga tillämpning å sagda egendom, dock ej i fråga om utmätning för skatt eller annan allmän avgift, som pålagts här i riket, eller fordrans uttagande ur egendom, som häftar såsom pant eller må kvarhållas till säkerhet för fordringen.

5 §.

Skall egendom som avses i 4 § säljas utmättningsvis, varde vid försäljningen och fördelning av köpeskillingen, tillämpat vad i 9 § lagen den 6 april 1934 om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge, är stadgat om fordran som njuter förmånsrätt.

6 §.

Vad lagen i främmande fördragsslutande stat stadgar om att inskrivning i fastighetsbok eller domstolsprotokoll (*tinglysning*) utgör förutsättning för att rätt som uppkommit genom avtal eller annan rättshandling eller genom utmätning (*utlegg* eller *utpantning*) skall gälla emot dödsbo äge ej tillämpning beträffande egendom, som vid dödsfallet fanns här i riket.

7 §.

Vid tillämpning av de föreskrifter denna lag innehåller om egendoms befinthlighet i viss fördragsslutande stat skall fordran som är grundad på lö-

pande skuldebrev eller annat fordringsbevis, vars företeende utgör villkor för rätt att utkräva fordringen, anses befintlig där handlingen finnes, men annan fordran betraktas såsom befintlig i den stat, enligt vars lag boutredningen skall äga rum.

Registrerat fartyg eller luftfartyg skall anses befintligt i stat, där det har hemort.

8 §.

Har domstol i någon av de främmande staterna fattat beslut, att dödsbo efter medborgare i fördragsslutande stat som vid sin död hade hemvist i sådan stat skall behandlas av särskild arvsdomstol eller om boets överlämnande till boutredningsman eller testamentsexekutor eller till utredande eller skiftande av delägarna själva eller om efterlevande makes rätt att övertaga boet såsom oskiftat, vare beslutet gällande här i riket.

9 §.

Yppas tvist om arv eller testamente efter medborgare i fördragsslutande stat, som vid sin död hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge, eller om hans efterlevande makes rätt att övertaga boet såsom oskiftat, äge parterna överenskomma, att tvisten må upptagas av allmän underrätt här i riket; dock må det ej ske där boet är föremål för behandling av särskild arvsdomstol eller testamentsexekutor eller av domstol förordnad boutredningsman eller skiftesman eller tvisten avser klander av testamente, bodelning eller arvskifte efter någon som hade hemvist i Finland.

10 §.

Bestämmelserna om erkännande och verkställighet av dom eller förlikning i lagen den 2 december 1932 skola, där den döde var medborgare i fördragsslutande stat och hade hemvist i sådan stat, jämväl äga tillämpning å dom eller förlikning om rätt på grund av arv eller testamente, om efterlevande makes rätt eller om ansvarighet för den dödes gäld. De i 3 § samt 6 § under 3. i sagda lag givna särskilda bestämmelser om dom mot utebliven svarande skola dock vinna tillämpning allenast när domen rör efterlevande makes, arvinges eller testamentstagares ansvarighet för den dödes gäld.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer men skall ej äga tillämpning, där arvlåtaren dött före ikraftträdandet, ej heller där efterlevande make suttit i oskiftat bo och den först avlidne maken dött före ikraftträdandet.

3) **Förslag**

till

L a g

om tillsyn i vissa fall å oskiftat dödsbo efter medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Sedan den 19 november 1934 med Danmark, Finland, Island och Norge ingåtts en konvention om arv, testamente och boutredning, förordnas härigenom som följer:

1 §.

Där, jämlikt 4 § i lagen om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare som hade hemvist här i riket, efterlevande make, som jämväl här har hemvist, av svensk domstol förklaras berättigad att i enlighet med lagen i den dödes hemland övertaga boet såsom oskiftat, och maken är förmyndare för omyndig bröstarvinge efter den döde, förordne rätten god man att över boets förvaltning hava sådan tillsyn som enligt den främmande lagen åligger förmyndare eller förmynderskapsmyndighet.

2 §.

Det åligger överförmyndaren att utöva tillsyn över att gode mannen behörigen fullgör sitt uppdrag. Finnes god man icke vara lämplig, varde han entledigad, då det yrkas av överförmyndaren eller förhållandet eljest varder kunigt. Dör gode mannen, skall det av den, som har hans kvarlåtenskap i sin vård, anmälas hos rätten. Tager efterlevande maken hemvist inom annan rätts domvärjo, varde det av överförmyndaren anmält hos den rätt, som förordnat gode mannen; och pröve rätten, huruvida gode mannen ändock må bibehållas vid sin befattning. Varder han entledigad, göre rätten därom anmälan hos den andra rätten, och förordne denna god man i den entledigades ställe. Tager den efterlevande hemvist utom riket, vare gode mannens förordnande förfallet.

3 §.

Har efterlevande make, som hade hemvist utom riket, av myndighet i fördragsslutande stat förklarats berättigad att sitta i oskiftat bo, och bosätter sig maken sedermera här i riket, varde, där efter den döde finnes omyndig bröstarvinge för vilken maken är förmyndare, god man för arvingen förordnad av rätten i den ort, där maken tagit hemvist; och gälle om sådan god man vad i 1 och 2 §§ sägs.

4 §.

Påkallar god man eller överförmyndare arvode för uppdrag, som i denna lag avses, pröve rätten, huruvida och med vilket belopp arvode skall av den efterlevande gäldas.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer men skall ej äga tillämpning i fråga om dödsbo efter den som dött före ikraftträdandet.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för konventionen och lagförslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen ävensom till ett nedan närmare omförmäلت av lagberedningen avgivet betänkande i ämnet.

Den 11 april 1930 beslöt Kungl. Maj:t att hos den danska, finska, isländska och norska regeringen göra framställning om inledande av förhandlingar genom delegerade för utrönande i vilken omfattning överenskommelse lämpligen kunde träffas mellan de nordiska länderna angående de internationellt-privaträttsliga reglerna om behandling av dödsbon m. m., ävensom för upprättande av förslag till dylika överenskommelser.

Med anledning av denna framställning ägde förhandlingar i omförmälda ämnen rum i Oslo den 26 januari—7 februari 1931, i Stockholm den 31 augusti—12 september 1931, i Köpenhamn den 8—27 februari 1932, i Oslo den 17 oktober—8 november 1932 och i Stockholm den 4—15 september 1933.

På grund av Kungl. Maj:ts förordnande deltog från svensk sida i förhandlingarna ordföranden i lagberedningen f. d. presidenten friherre Marks von Würtemberg, presidenten Ekeberg och revisionssekreteraren, numera justitierådet Lind.

De svenska delegerade framlade, med skrivelse den 3 april 1933, på grundvalen av dittills förda förhandlingar provisoriska förslag till konvention angående dödsbo samt till åtskilliga med konventionen sammanhängande lagar. Genom beslut den 7 i nyssnämnda månad förordnade Kungl. Maj:t, att lagrådets utlåtande över nämnda förslag skulle inhämtas; och avgavs sådant utlåtande den 12 juni 1933.

Under ytterligare förhandlingar, som i september 1933 ägde rum mellan samtliga delegerade, utarbetades reviderade förslag, vilka, åtföljda av motiv, av de svenska delegerade framlades den 31 oktober 1933 (Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden V. S. O. U. 1933: 35). I dessa förslag hade hänsyn tagits till lagrådets uttalanden, varjämte även i övrigt vidtagits vissa ändringar i de provisoriska förslagen.

Den 17 november 1933 infordrades lagrådets utlåtande över de punkter i de slutliga förslagen till konvention och lagar, som ej tidigare varit föremål för lagrådets granskning; och har sådant yttrande avgivits den 4 december 1933, därvid förslagen lämnats utan anmärkning.

I propositionen lämnas följande redogörelse för det väsentliga innehållet i konventionen:

»Huvudprinciperna i konventionsförslaget äro: att, när medborgare i någon av de fördragsslutande staterna avlider och vid sin död har hemvist i en annan av dessa stater, men fem år ännu ej förflutit från hans bosättning där-

städes, lagen i den stat där han var medborgare skall, om sådant påyrkas, gälla i avseende å *rätten till arv* och efterlevande makes på lag grundade rätt att behålla boet, medan däremot, om han längre än fem år varit bosatt i den främmande staten, det är dess lagstiftning som skall lända till efterrättelse i nämnda hänseenden; att *testamente* efter medborgare i fördragsslutande stat skall i avseende å formen anses giltigt, om vid dess tillkomst förfarits enligt lagen i den av staterna där testamentet upprättats eller testator vid tiden för upprättandet hade hemvist eller var medborgare; samt att *boutredning*, bodelning och arvskifte efter medborgare i fördragsslutande stat, som vid sin död hade hemvist i annan av staterna, skall förrättas i enlighet med den senare statens lag och omfatta all till boet hörande egendom, som finnes i någon av staterna. Vid sidan av dessa huvudfrågor berör konventionsförslaget åtskilliga andra spörsmål inom arvs- och testamentsrättens område.»

Utskottet. Den föreliggande konventionen synes innefatta en synnerligen önskvärd reglering av de många svårlösta spörsmål i successionsrättsligt hänseende som uppkomma när en medborgare i en av konventionsstaterna tager hemvist i någon annan av dessa eller efterlämnar egendom i annan konventionsstat än sitt hemland. Av betydelse är därjämte bland annat, att konventionen stadgar ett enhetligt förfarande för utredningen av dödsbo som omfattar egendom i två eller flera av konventionsstaterna.

Utskottet finner konventionen i sin helhet utgöra ett viktigt framsteg i strävandena att stärka den nordiska rättsgemenskapen och mot de i enlighet med konventionen utformade lagförslagen har utskottet icke någon erinran.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen måtte godkänna förestående konvention samt antaga de framlagda lagförslagen.

Stockholm den 5 februari 1935.

På första lagutskottets vägnar:

A. AKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman, Anderson i Hägelåkra*, Klefbeck, Svenson i Eskhult*, Löfgren, Branting, Wijkström* och *von Mühlensfels*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Nilsson i Antnäs* och *Hedlund i Östersund*, fru *Östlund*, herrar *Olsson i Rimforsa** och *Olsson i Mellerud**, fröken *Wellin* samt herr *Johansson i Bro**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.